

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 271/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Dobrovodský & spol., s. r. o., Česká 7, Bratislava, IČO 45 235 929, v mene ktorej koná advokát a konateľ spoločnosti JUDr. Peter Dobrovodský, proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 37/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 37/2005 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Trenčín **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trenčín **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **450,29 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 37/2005 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 271/2021 z 29. júna 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Zo sťažovateľom predneseného skutkového stavu a z priložených dôkazov vyplýva, že v napadnutom konaní je právnym nástupcom pôvodného žalobcu, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi pôvodným žalobcom ako postupcom a sťažovateľom ako postupníkom. Vstup sťažovateľa do konania pripustil okresný súd uznesením č. k. 11 C 37/2005-311 z 20. júla 2018. Sťažovateľ uvádza, že napadnuté konanie trvá od 3. januára 2005, keď pôvodný žalobca podal návrh (žalobu), aby okresný súd zaviazal žalovanú v prvom rade na zaplatenie náhrady škody za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti, pozemku parc. [REDAKOVANÉ] – časť 2 nachádzajúceho sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pozemok“), a žalovanú v druhom rade na náhradu škody z titulu neplatenia nájomného za užívanie pozemku a na náhradu za právo prechodu a prejazdu k stavbám na pozemku, ktoré boli neoprávnene a bez povolenia oprávneného vlastníka zriadené na cudzom pozemku. Sťažovateľ (právny predchodca sťažovateľa, pozn.) so žalovanou v 1. rade uzatvoril mimosúdnu dohodu a podanú žalobu v tejto časti zobral späť, pričom okresný súd uznesením č. k. 11 C 37/2005-122 z 27. septembra 2013 proti žalovanej v prvom rade konanie zastavil, a napadnuté konanie sa tak vedie už len proti žalovanej v druhom rade. Sťažovateľ, resp. jeho právny predchodca v napadnutom konaní uskutočnil niekoľko modifikácií pôvodne uplatňovaného nároku a z uznesenia okresného súdu č. k. 11 C 37/2005-221 z 27. mája 2016 vyplýva, že predmetom sporu zostáva „náhrada za užívanie pozemku za čas od 27.2.2004 do 14.11.2004 v sume 4.869,80 € s úrokom z omeškania 9 % ročne z dlžnej sumy od 27.11.2004 do zaplatenia a náhrada škody za užívanie pozemku od 15.11.2004 do 12.12.2007 v sume 20.915,14 € s úrokom z omeškania 8,5 % ročne z dlžnej sumy od 13.12.2007 do zaplatenia“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta celú dĺžku napadnutého konania (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a osobitne poukazuje na skutočnosť, že v jeho právnej veci nie je ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté. Podľa sťažovateľa sa namietané konanie vyznačuje neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorej dôsledkom sú prieťahy v konaní. V tejto súvislosti akcentuje, že prvý termín pojednávania bol nariadený na 17. august 2010, avšak pojednávanie sa neuskutočnilo a ďalšie pojednávanie bolo odročené na neurčito. Druhý termín pojednávania bol nariadený na 27. november 2013 a ďalší termín pojednávania bol rovnako odročený na neurčito. Tretie pojednávanie, určené na 9. november 2016, sa uskutočnilo bez prítomnosti žalovanej, ktorá sa na konanie nedostavila. Ďalšie pojednávanie bolo opätovne odročené na neurčito, a to na účel ustanovenia znalca, ktorý následne (3. júna 2019, pozn.) vypracovaný znalecký posudok predložil do napadnutého konania. Štvrtý termín pojednávania bol určený na 4. máj 2020 [v čase podania

ústavnej sťažnosti (29. apríl 2020) sa súdne pojednávanie malo ešte len uskutočniť, a preto sťažovateľ neuviedol bližší opis jeho priebehu, pozn.]. Na poklade uvedeného skutkového stavu sťažovateľ rezultuje, že okresný súd v napadnutom konaní od roku 2005 do roku 2010 nevykonal žiadny úkon a za ďalších desať rokov boli nariadené len tri neefektívne pojednávania.

5. Náročnosť namietaného konania nie je podľa sťažovateľa podmienená zložitou prejednávanej veci, pretože konanie je založené výhradne na relevantných písomných dôkazoch, ktoré boli okresnému súdu predkladané spolu s podaním žaloby, ako aj v priebehu namietaného konania. K svojmu správaniu sťažovateľ uviedol, že v predmetnom konaní neexistujú a ani neboli zistené okolnosti, ktorými by prispel k vzniku prietáhov, a súčasne poznamenal, že 21. novembra 2017 adresoval (právny predchodca sťažovateľa, pozn.) predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy, pričom predseda okresného súdu ešte 11. februára 2016 upozornil zákonnú sudkyňu na nečinnosť v napadnutom konaní. V závere svojej sťažnosti zdôraznil, že neodôvodnené prietahy v konaní majú v priamej príčinnej súvislosti za následok aj narastanie finančnej škody, ktorá je predmetom konania, ako aj zásah do jeho namietaných práv, čím zároveň odôvodnil aj výšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol podrobnú chronológiu procesných úkonov uskutočnených v rámci namietaného konania, z ktorých (okrem iného, pozn.) vyplýva, že predmetné konanie začalo 4. januára 2005, keď bola súdu doručená žaloba právneho predchodcu sťažovateľa, a 20. júla 2020 bol v prejednávanej právnej veci vyhlásený rozsudok, ktorý 8. septembra 2020 nadobudol právoplatnosť. Podľa súdu k dĺžke namietaného konania prispela opakovaná zmena zákonného sudcu, ako aj potreba vypracovania znaleckého posudku, pričom od ustanovenia prvého znalca do predloženia znaleckého posudku prešlo 26 mesiacov, a to aj napriek tomu, že okresný súd využil všetky dostupné prostriedky (uloženie poriadkovej pokuty, zmena ustanoveného znalca, pozn.) na zabezpečenie vykonania znaleckého dokazovania.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. V súvislosti s replikou sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa k tvrdeniam okresného súdu síce vyjadril, avšak jeho podanie (replika, pozn.) bolo podané v elektronickej podobe bez autorizácie podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“), pričom autorizovaným podľa označeného zákona bol len sprievodný text zasielaný spolu s replikou sťažovateľa. Z dôvodu, že vyjadrenie sťažovateľa nebolo ústavnému súdu doručené v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizovanej podľa zákona o e-Governmente ani v dodatočnej lehote desiatich dní, ústavný súd v zmysle § 40 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predmetné vyjadrenie sťažovateľa neprihliadal a ani ho nevyzýval na dodatočné doručenie tohto podania.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je spor o zaplatenie náhrady škody za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti a náhrady za právo prechodu a prejazdu k stavbám na pozemku, ktorý bol spočiatku vedený proti dvom žalovaným, pričom okresný súd neskôr konanie proti žalovanej v prvom rade zastavil a napadnuté konanie bolo vedené už len proti žalovanej v druhom rade (bod 3 tohto nálezu, pozn.). S prihliadnutím na skutkový stav vyplývajúci zo súdneho spisu ústavný súd rezultuje, že aj keď v prejednávanej príhode možno identifikovať určitú skutkovú zložitosť, ktorá viedla k potrebe vyhotovenia znaleckého posudku, samotný predmet napadnutého konania predstavuje štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, a preto ústavný súd dospel k záveru, že dĺžka namietaného konania nebola ovplyvnená samotnou zložitosťou veci. Súčasne dáva do pozornosti, že v sťažovateľovom prípade nemôže ani prípadná právna a faktická zložitosť predmetu konania nijako ospravedlniť celkovú dĺžku namietaného konania, ktoré ku dňu jeho právoplatného skončenia (body 6 a 24 tohto nálezu, pozn.) trvalo viac ako 16 rokov, čo nie je možné v žiadnom prípade považovať za primeranú dobu akéhokoľvek súdneho konania.

15. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Práve naopak, z obsahu súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ (resp. jeho právny predchodca, pozn.) reagoval na výzvy okresného súdu, po právoplatnosti skončenia súvisiaceho súdneho konania vedeného na okresnom súde Skalica podal 24. februára 2011 návrh, aby okresný súd v prejednávanej veci nariadil pojednávanie, a po čiastočnom späťvzátí žalobného návrhu (doručený okresnému súdu 15. októbra 2012, pozn.) doručil 15. augusta 2013 okresnému súdu urgenciu na vydanie uznesenia o zastavení konania proti žalovanej v prvom rade. Aktívne správanie sťažovateľa je zrejme aj z návrhu na ustanovenie znalca (doručený okresnému súdu 1. marca 2017, pozn.), ako aj z včasného vyjadrenia sťažovateľa k vypracovanému znaleckému posudku.

16. Pred samotným posúdením postupu okresného súdu považuje ústavný súd za dôležité vysporiadať sa so skutočnosťou, že v prípade sťažovateľa došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho subjektu konania na strane žalobcu, a to na základe singulárnej sukcesie (bod 3 tohto nálezu). Podľa ústavného súdu je v prípade univerzálnej, ako aj singulárnej sukcesie potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že obe vo svojej podstate znamenajú právne nástupníctvo, a teda zmenu v osobe subjektu určitého hmotnoprávneho a prípadne aj procesnoprávneho vzťahu, pričom momentom účinnosti sukcesie v existujúcom právnom vzťahu začne vystupovať subjekt nový. Rozdielnym je len rozsah práv a povinností, pretože kým singulárna sukcesia znamená nadobudnutie jednotlivého práva (povinnosti) alebo viacerých práv (povinností) presne vymedzených, univerzálna sukcesia znamená nadobudnutie všetkých práv (povinností), a teda aj hmotnoprávnych aj procesnoprávnych, a to priamo zo zákona. V prípade sukcesie singulárnej sa však na zmenu procesnoprávneho vzťahu vyvolanú zmenou hmotnoprávneho vzťahu vyžaduje rozhodnutie orgánu verejnej moci, napríklad súdu podľa § 80 CSP, čo je aj prípad sťažovateľa. Výsledkom oboch postupov je ale vždy zmena v osobe pôvodného subjektu (právneho predchodcu). Zmena subjektu konania na základe právnej skutočnosti (univerzálna sukcesia) a na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci (singulárna sukcesia) nemôžu spôsobovať priznanie zásadne rozdielného obsahu alebo rozsahu práv týchto právnych nástupcov,

pretože striktné vnímanie spôsobu právneho nástupníctva by viedlo k prílišnému právnemu formalizmu, a to za súčasného opomenutia esenciálnej skutočnosti, že vstupom subjektov do existujúceho konania nevzniká nový procesnoprávny vzťah, ale „nové subjekty“ sú právnymi nástupcami pôvodných subjektov konania, pokračujú v konaní s rovnakým predmetom a v konaní pred orgánom verejnej moci sa naďalej domáhajú svojich práv alebo určenia povinností.

16.1 Okrem právnych účinkov singulárnej sukcesie judikovaných ústavným súdom (m. m. I. ÚS 52/01, IV. ÚS 222/03, II. ÚS 373/06, III. ÚS 182/2011, III. ÚS 193/2013, II. ÚS 459/2015) je potrebné zdôrazniť, že vstupom do konania na miesto žalobcu alebo žalovaného nedochádza k pristúpeniu do konania (§ 79 CSP) a ani k intervencii (§ 81 a nasl. CSP), ale dochádza k absolútnemu nahradeniu pôvodného subjektu konania novým subjektom, ktorý vstupuje aj do jeho práv a povinností, čo možno vyvodiť z textácie právnej úpravy, a to „*Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná*“, pričom ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu do konania (§ 80 ods. 1 a ods. 3 CSP), a teda si je vedomý aj existujúcich „výhod a nedostatkov“ prebiehajúceho konania. Na podklade uvedeného ústavný súd uzatvára, že sťažovateľ bol oprávnený namietat' postup okresného súdu a porušenie svojich práv od začiatku namietaného konania.

17. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 37/2005, ako aj z okresným súdom uvedenej chronológie úkonov (bod 6 tohto nálezu, pozn.) ústavný súd zistil, že napadnuté konanie je postihnuté nečinnosťou takmer od jeho začiatku, keď napríklad návrh právneho predchodcu sťažovateľa na zmenu pasívne legitimovaného účastníka konania (doručený okresnému súdu 23. februára 2006, pozn.) bol protistrane zasielaný na vyjadrenie až 26. júla 2007, a za neefektívny možno označiť aj postup okresného súdu, ktorý o návrhu na späťvzatie žalobného návrhu proti žalovanej v prvom rade rozhodol až takmer po roku od jeho doručenia (bod 15 tohto nálezu, pozn.). Z prehľadu úkonov uvedených okresným súdom vo svojom vyjadrení vyplývajú aj viaceré obdobia jeho absolútnej nečinnosti, *exempli causa* i) od 23. februára 2006 do 26. júla 2007, ii) od 17. augusta 2007 do 3. mája 2010, iii) od 18. augusta 2010 do 2. februára 2012 (predmetné obdobie bolo prerušené len 9. mája 2011 opätovným upozornením predsedníčky súdu na povinnosť sudcu konať plynulo a bez zbytočných priet'ahov, pozn.), iv) od 15. októbra 2012 do 27. septembra 2013, v) od 16. apríla 2014 do 10. februára 2016, vi) od 21. októbra 2016 do 5. apríla 2017, pričom aj keď okresnému súdu nie je možné po tomto dátume vytknúť nečinnosť, z prehľadu vykonaných úkonov je zrejmé, že jeho postup v napadnutom konaní zostal až do vydania rozsudku naďalej neefektívny.

18. Podľa ústavného súdu bola pre posúdenie predmetného konania zásadná najmä skutočnosť, že zákonní sudcovia svoj prístup v právnej veci sťažovateľa nezmenili ani po tom, ako boli opakovane (3. máj 2010, 9. máj 2011, 10. február 2016, pozn.) predsedom súdu upozorňovaní na svoju povinnosť konať plynulo a bez zbytočných priet'ahov, čím zásadným spôsobom prispeli k vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

19. Neefektívny postup okresného súdu je prítomný aj pri realizovaní znaleckého dokazovania. V napadnutom konaní bol prvý znalec ustanovený uznesením č. k. 11 C 37/2005-275 z 5. apríla 2017, ktorým okresný súd uložil znalcovi aj lehotu šesťdesiat dní na vypracovanie znaleckého posudku, pričom lehota na jeho vypracovanie začala plynúť od doručenia spisového materiálu

(1. august 2017, pozn.). Požadovaný znalecký posudok však ustanovený znalec okresnému súdu vôbec nedoručil a na účel jeho vypracovania musel okresný súd uznesením č. k. 11 C 37/2005-295 zo 6. marca 2018 ustanoviť v poradí druhého znalca, ktorý 28. mája 2018 doručil okresnému súdu žiadosť o ustanovenie iného znalca, a to z dôvodu jeho pracovnej zaneprázdnenosti. Okresný súd preto uznesením č. k. 11 C 37/2005-315 z 23. júla 2018 ustanovil v právnej veci sťažovateľa v poradí už tretieho znalca, ktorý následne znalecký posudok vypracoval a 3. júna 2019 doručil okresnému súdu. V konklúzii uvedených skutočností ústavný súd opakovane uvádza, že všeobecné súdy v rozsahu svojej právomoci nesú zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (m. m. II. ÚS 500/2015, I. ÚS 244/2021). Hoci v danom prípade okresný súd využil možnosť urgovať v poradí prvého ustanoveného znalca a uznesením č. k. 11 C 37/2005-292 z 2. februára 2018 mu uložil aj poriadkovú pokutu vo výške 250 eur, k uloženiu pokuty pristúpil až po vyše štyroch mesiacoch po uplynutí lehoty na vypracovanie znaleckého posudku. K výberu druhého znalca je s prihliadnutím na celkovú dobu namietaného konania (viac ako 13 rokov v čase jeho ustanovenia, pozn.) nevyhnutné poznamenať, že okresný súd si mal ešte pred ustanovením overiť jeho pracovnú vyťaženosť, čím by predišiel vzniku niekoľko mesiacov trvajúceho obdobia, ktoré nevedlo k vypracovaniu požadovaného znaleckého posudku.

20. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania a sťažovateľom namietanú nečinnosť okresného súdu malo vplyv hlavne to, že vo veci došlo opakovane k zmene zákonného sudcu, ústavný súd konštatuje, že viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu v súdnom konaní nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní. Ústavný súd neposudzuje, či k zbytočným prietahom v konaní došlo v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu a následného veľkého počtu vecí pripadajúcich na sudcu alebo v dôsledku subjektívnych príčin na strane sudcu a vedenia súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (III. ÚS 694/2016).

21. Vzhľadom aj na už uvedené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľa nepochybne došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní

22. Pokiaľ však ide o tú časť ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému porušeniu malo dôjsť v dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd ju považuje v tejto časti za nedôvodnú, a preto podľa § 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoviel.

23. Ústavný súd síce zdôrazňuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05), avšak ústavný súd už v rámci svojej judikatúry niekoľkokrát vyslovil, že k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98, II. ÚS 8/01). Spôsobenie zbytočných prietáhov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy a čl. 38 ods. 2 prvej vety listiny, ale spravidla neznamená odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 8/01). K porušeniu tohto základného práva zbytočnými prietahmi v súdnom konaní by však mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku zbytočných prietáhov viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04, III. ÚS 348/05). Uvedené ale nie je prípad sťažovateľa, pretože aj keď okresný súd v napadnutom konaní rozhodol až po viac ako 16 rokoch od začiatku napadnutého konania (body 6 a 24 tohto nálezu, pozn.), jeho konaním nedošlo k úplnému odmietnutiu spravodlivosti. Sťažovateľom namietaná nečinnosť okresného súdu preto po rozhodnutí okresného súdu a nadobudnutí právoplatnosti rozsudku, ako aj uznesení o výške náhrady trov konania (bod 24 tohto nálezu, pozn.) nedosahuje takú intenzitu, aby ústavný súd mohol konštatovať, že doba napadnutého konania zasiahla samotnú podstatu a účel práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd zistil, že o merite prejednávanej veci rozhodol okresný súd rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. septembra 2020 (bod 6 tohto nálezu, pozn.), pričom okresný súd na základe adresovanej žiadosti o poskytnutie súčinnosti (§ 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde) ústavný súd informoval, že uznesenia, ktorými v intenciách výrokovej časti rozsudku rozhodol o výške náhrady trov napadnutého konania (uznesenie č. k. 11 C 37/2005-486 z 23. júla 2021 a č. k. 11 C 37/2005-492 z 23. júla 2021, pozn.), boli stranám namietaného konania riadne doručené, listinami, ktoré by preukazovali podanie sťažností proti označeným uzneseniam nedisponuje, a preto predniesol záver, že už špecifikované uznesenia nadobudli právoplatnosť (okresný súd vo svojej odpovedi presný dátum nadobudnutia právoplatnosti neuviedol, pozn.). Keďže z tvrdení okresného súdu vyplýva, že napadnuté konanie bolo ako celok právoplatne skončené, v okolnostiach danej veci neprichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, teda prikázanie súdu, aby vo veci konal. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nemohol vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sťažovateľ v sťažnostnom návrhu požiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur. Svoj návrh odôvodňuje

neprimeranou dobou trvania napadnutého konania, ako aj negatívnym zásahom do svojich namietaných práv (bod 5 tohto nálezu, pozn.).

26. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Z dôvodu právneho nástupníctva s'ťažovateľa (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), sa dostatočne odôvodňuje záver, že intenzita zásahu do namietaných práv a slobôd nemôže byť u právnych nástupcov – *in abstracto* identická s rozsahom porušenia práv a slobôd subjektov, ktorí sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, ako aj jeho neefektívny postup v napadnutom konaní, právne následky singulárnej sukcesie (body 16 a 16.1 tohto nálezu, pozn.) a rozsah porušenia namietaných práv s'ťažovateľa, ktorý sa subjektom napadnutého konania stal až v roku 2018, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia ústavnej s'ťažnosti nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 450,29 eur s DPH (bod 3 výroku tohto nálezu).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej s'ťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177,00 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony sumu 375,24 eur. Pokiaľ ide o vyjadrenie s'ťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd na uvedenú repliku neprihliadal (bod 7 tohto nálezu, pozn.), a preto s'ťažovateľovi za poskytnutý úkon právnej služby náhradu trov konania ani nepriznal.

29.1 Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“), t. j. o sumu 75,05 eur (§ 18 ods. 3 vyhlášky), pretože aj keď právny zástupca s'ťažovateľa sám nepreukázal skutočnosť, že je platiteľom tejto nepriamej dane, ústavný súd vlastnou činnosťou a vo verejnosti dostupnom zozname daňových subjektov registrovaných pre DPH, vedenom finančnou správou Slovenskej republiky, zistil, že právny zástupca s'ťažovateľa je platiteľom DPH. K vyhľadávacej činnosti ústavný súd pristúpil z dôvodu správneho vyhodnotenia a určenia priznanej odmeny, keďže z obsahu s'ťažnostného návrhu vyplýva, že s'ťažovateľ sa domáha priznania nároku na náhradu trov konania pred ústavným súdom vrátane dane z pridanej hodnoty, avšak samotné osvedčenie o registrácii pre DPH v s'ťažnostnom spise absentuje.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu